

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMO NR. XIII-2166 SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMO NR. XIII-2166 2, 16, 20, 21, 22, 25, 28, 31, 37, 40, 43, 46, 48, 49, 53, 60, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 123, 134, 139, 142 STRAIPSNIŲ IR V SKYRIAUS ŠEŠTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 2, 7, 24¹, 25 IR 30 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTU

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Šio projekto rengimą paskatino tai, kad Lietuva, kaip ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės, pritarė ir siekia efektyviai įgyvendinti ambicingus Europos žaliajo kurso ir Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategijos iki 2030 metų tikslus, kuriais siekiama sumažinti poveikį klimato kaitai ir sustabdyti biologinės įvairovės nykimą. Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategijos iki 2030 metų tikslai numato, turi būti pagerinta ne mažiau kaip 30 proc. saugomų rūšių ir buveinių, kurių apsaugos būklė šiuo metu yra nepalanki, būklė, atkuriamos pažeistos ekosistemos. Įgyvendinant šiuos strateginius tikslus artimiausią dešimtmetį didžiausias dėmesys turės būti skiriamas biologinės įvairovės išsaugojimo klausimams, tokiems kaip rūšių ir buveinių geros apsaugos būklės išlaikymui, pagerinimui ir atkūrimui.

Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 2, 16, 20, 21, 22, 25, 28, 31, 37, 40, 43, 46, 48, 49, 53, 60, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 123, 134, 139, 142 straipsnių ir V skyriaus šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SŽNSĮ projektas) parengtas siekiant išsaugoti natūralias gamtines buveines, saugomas rūšis ir jų buveines, vandens telkinius ir jų pakrantes nuo sunaikinimo ribojant ūkines ir kitas veiklas saugomose teritorijose, vandens telkinių pakrantėse.

SŽNSĮ projektu siūloma tobulinti požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų reglamentavimą siekiant išspręsti susidariusią nelygiavertę situaciją tarp požeminio vandens vandenviečių savininkų, kurių vandenvietės apsaugos zona (toliau – VAZ) buvo nustatyta iki 2015 m., vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 44:2003 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ (toliau – Higienos norma 44), patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-201 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 44:2003 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ patvirtinimo“ nuostatomis ir tų, kurių VAZ nustatytos po 2015 metų. Papildomai įvertinus Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) 2022 m. rugpjūčio 19 d. raštu Nr. (6)-1-7-5457 pateiktus pasiūlymus, kurie parengti atsižvelgiant į Tarnybos direktoriaus 2022 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 1-135 „Dėl darbo grupės sudarymo“ patvirtintos tarpinstitucinės darbo grupės pasiūlymus, SŽNSĮ projektu siūloma patikslinti požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos apibrėžimą.

SŽNSĮ projektu siekiama numatyti efektyvesnius ir su kitais įstatymais suderintus būdus, kaip tenkinant viešąjį interesą specialiąsias sąlygas nustatančios institucijos gali informuoti subjektus, privalomus informuoti apie naujų specialiųjų sąlygų nustatymą.

SŽNSĮ projektu siekiama pašalinant teisinio reguliavimo spragas, susijusias su geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonų, valstybinių kultūrinių rezervatų buferinių apsaugos zonų nustatymu; siekiama nustatyti mažesnius, nei dabar Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatyta, šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų dydžius.

SŽNSĮ projekte atliekami kiti patikslinimai ir papildymai siekiant teisinio aiškumo, siekiant suderinti

teisės aktuose vartojamas sąvokas, redakciniai patikslinimai.

Siekiant suderinti teisės aktus, kartu teikiamas ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 2, 7, 24¹, 25 ir 30 straipsnio pakeitimo projektas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos kartu su Energetikos, Kultūros ir Susisiekimo ministerijomis.

Įstatymo projektą rengė Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupės (grupės vadovas Algirdas Klimavičius, tel. 8 686 17 295, el. p. algirdas.klimavicius@am.lt vyresnysis patarėjas – Džiugas Anuškevičius, tel. 8 695 60 686, el. p. dziugas.anuskevicius@am.lt) patarėja Sigutė Ališauskienė (tel. 8 620 17 561, el. p. sigute.alisauskiene@am.lt), Taršos prevencijos politikos grupės (grupės vadovas Vitalijus Auglys, tel. 8 686 46 087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) patarėja Valentina Tuskenytė (tel. 8 695 86 821, el. p. valentina.tuskenyte@am.lt) ir vyriausioji specialistė Tatjana Zabulienė (tel. 8 695 34 215, el. p. tatjana.zabulienne@am.lt); Energetikos ministerijos Energetinio saugumo grupės (grupės vadovas Dainius Bražiūnas (tel. 8 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt) vyriausioji specialistė Giedrė Šeškevičienė (tel. 8 602 46 864, el. p. giedre.seskeviciene@enmin.lt); Kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupės patarėjas Gintaras Džiovenas, (tel. 8 608 46 011, el. p. gintaras.dziovenas@lkm.lt); Susisiekimo ministerijos Infrastruktūros plėtros grupės vyriausioji specialistė Jurgita Jakavičiūtė (tel. 8 674 94897, el. p. jurgita.jakaviciute@sumin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu galiojančiame SŽNSĮ projekte nėra numatyti saugomose teritorijose veiklos apribojimai, kurie būtini siekiant išsaugoti Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines, saugomas rūšis ir jų buveines, gamtiniu ir kultūriniu požiūriu vertingą kraštovaizdį, atkurti vertingas ekosistemas, sudaryti sąlygas biologinės įvairovės išsaugojimui, invazinių rūšių reguliavimui. SŽNSĮ trūkta reglamentavimo saugomose teritorijose medžioklei, saulės elektrinių statybai draustiniuose, plūduriuojančių priemonių (tiltų, lieptų, plaukiojančių prieklaukų) naudojimui ir įrengimui, didesnių kaip 100 dalyvių kultūros, sporto ir kitų renginių rengimui, nenumatyti apribojimai vandens telkinių apsaugos zonose arti statesniuose kaip 15 laipsnių šlaituose ir mažesniu negu 1 metras atstumu nuo šlaito viršutinės briaunos, o vandens telkinių pakrantės apsaugos juostoje – vykdyti plynuosius pagrindinius miško kirtimus. Nėra numatytos galimybės lankytis gamtiniame rezervate mokomaisiais ir pažintiniais tikslais; laikyti ir naudoti kilnojamuosius objektus, naudojamus gyvulininkystei.

2 straipsnyje nėra sąvokos „požeminio vandens vandenvietė“, „dvaro sodyba“. Šio straipsnio 31 dalies „požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos“ sąvokoje nurodytas konkretus juostos dydis, todėl trūksta reglamentavimo, numatančio, kad požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos dydis galėtų būti apskaičiuojamas. Taip pat 56 dalyje nėra minimas Lietuvos Respublikos vidaus vandenių kodeksas, kuriame yra apibrėžta kas yra plūduriuojanti priemonė.

16 straipsnio 1 dalies 5 punkte, 25 straipsnio 2 dalies 6 punkte, 28 straipsnio 1 dalies 7 punkte ir šio straipsnio 2 dalies 19 punkte, 31 straipsnio 1 dalies 4 punkte, 37 straipsnio 2 dalyje, 40 straipsnio 2 dalyje, 43 straipsnio 2 dalies 2 punkte, 46 straipsnio 1 dalies 7 punkte, 49 straipsnio 1 dalies 3 punkte, 53 straipsnio 2 dalies 7 punkte, 134 straipsnio 1 dalies 2 punkte ir 139 straipsnio 1 dalies 3 punkte yra numatyta išimtis sodinti žolinius augalus

20 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos šios geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonos: viešosios geležinkelio infrastruktūros kelių ir jų įrenginių; privažiuojamųjų geležinkelio kelių ir jų įrenginių bei siaurųjų geležinkelio (600 mm ir 750 mm pločio vėžės) ir jų įrenginių. Į šį sąrašą neįtraukta atskira

geležinkelio kelio kategorija – geležinkelių paslaugų įrenginiams priskiriamų geležinkelio kelių. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekso 30¹ straipsniu, geležinkelių paslaugų įrenginiams priskiriami kaupiamieji kelynai, postovio ir kiti geležinkelio stočių keliai. Šiems geležinkelio keliams, kaip ir kitiems, nurodytiems 20 straipsnio 1 dalies 1 punkte, reikalingos šių objektų ar veiklos prie jų apsaugą nuo neigiamų veiksnių, darančių įtaką viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo sklandžios veiklos vykdymui ar poveikio nustatančios priemonės – draudimas nustatyta tvarka negavus pritarimo statyti statinius, inžinerinius tinklus, sodinti želdinius, vykdyti kasybos darbus ir t.t. ir šios nuostatos nėra 21 straipsnyje.

22 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros kelių ir jų įrenginių apsaugos zonos, patenkančiose į miestuose esančių geležinkelio stočių užimamus žemės sklypus ar jų dalis (jeigu geležinkelio stotis užima ne visą žemės sklypą), ne arčiau kaip 10 metrų abipus kraštinių geležinkelio kelių ašių ir ne arčiau kaip 5 metrai iki geležinkelio statinio (geležinkelio kelio ir jo priklausinių), Statybos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ar susisiekimo ministro nustatyta tvarka negavus viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo pritarimo (derinimo) projektui ar numatomi veiklai, draudžiama statyti ir (ar) rekonstruoti pastatus (jeigu rekonstravimo metu didėja pastato išorės matmenys), nesusijusius su geležinkelių transporto veikla. Taigi, šiuo metu nuostatos taikymo teritorija – apsaugos zonos dalis, kurioje būtų galima statyti ne geležinkelių transporto paskirties pastatus gavus pritarimą, apibrėžiama žemės sklypu ar jo dalimi, kuriame yra geležinkelio stotis. Pagal Geležinkelių transporto kodekso 23¹ straipsnio 1 dalį viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojas valdo tik viešosios geležinkelių infrastruktūros objektų ar Lietuvos valstybei nuosavybės teise priklausančių geležinkelių paslaugų įrenginių užimamą žemę. Vilniaus geležinkelio stoties aplinkos pertvarkymą, kuriam suteiktas regioninės svarbos projekto statusas, planuojama įgyvendinti pasitelkiant konkurso metu atrinktus investuotojus. Tuo pagrindu investuotojai turės galimybę ne aukciono būdu sudaryti valstybinės žemės nuomos sutartis (Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 9 straipsnio 6 dalies 3 punktas), tačiau nuomotojas tokiu atveju pagal galiojančią reguliavimą būtų Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Todėl pertvarkos eigoje žemės plotas, kuris planuojamas suteikti kitam naudotojui ir kuriame planuojama statyti ne geležinkelių transporto paskirties pastatą, turėtų būti atskirtas į atskirą žemės sklypą ar jo dalį. Tačiau atskyrus tokį vystymui paskirtą žemės plotą nuo geležinkelio stoties žemės sklypo, netenka galios jau minėta Įstatymo 22 straipsnio 3 dalyje nurodyta išimtis, nes geležinkelio stotis liks kitame žemės sklype ar jo dalyje.

48 straipsnyje yra nustatyti tokie šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų dydžiai:

- antžeminių šilumos perdavimo tinklų vamzdynų ir požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdynų apsaugos zona – išilgai antžeminio šilumos perdavimo tinklų vamzdyno ar požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdyno esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 5 metrus į abi puses nuo kanalo (arba vamzdyno, jeigu vamzdynas paklotas bekanaliu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta;

- šiluminių kamerų, sklendžių priežiūros statinių, drenažo šulinių, termofikacinio vandens bei drenažo siurblių, grupinių šilumos punktų apsaugos zona – 5 metrų pločio žemės juosta aplink šių įrenginių ir (ar) statinių išorines ribas ir žemė po šia juosta;

- išilgai požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdynų paklotų drenažo vamzdžių, telesignalizacijos kabelių bei jiems priklausančių įrenginių apsaugos zona – išilgai šių priklausinių esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 5 metrus į abi puses nuo šių inžinerinių tinklų ir įrenginių išorinių ribų bei žemė po šia juosta.

60 straipsnyje nėra įtvirtintos įstatyminės normos, draudžiančios dalyti ir (ar) atidalyti dvarų sodybų teritorijas, jau turint jas nuosavybėje.

61 straipsnio 1 dalies 6 punkte ir 63 straipsnio 1 dalies 5 punkte nėra draudimo sandėliuoti statybines medžiagas ir gruntą gamtos paveldo objektų ir jų buferinių zonų teritorijose, taip pat nėra išimties 63

straipsnio 1 dalies 2 punkte, kad statyti statinius esamose sodybose.

65 straipsnio 3 dalis, 66 straipsnio 2 dalis, 69 straipsnio 2 dalis, 72 straipsnio 1 dalis, 77 straipsnio 2 dalis, 78 straipsnio 2 dalis, 81 straipsnio 2 dalis, 84 straipsnio 4 dalis, 85 straipsnio 2 dalis, 86 straipsnio 4 dalis, 87 straipsnio 2 dalis ir 88 straipsnio 4 dalis numato, kad atsakingos institucijos pritarimai veiklai išduodami vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka. Toks reguliavimas stokoja teisinio aiškumo, nes prašymai teikiami ir nagrinėjami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintomis taisyklėmis dėl asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo.

65 straipsnio 2 dalies 2 dalyje, 69 straipsnio 1 dalyje, 78 straipsnio 1 dalyje, 84 straipsnio 2 dalyje, 86 straipsnio 2 dalyje, 97 straipsnio 4 dalyje, 98 straipsnio 5 ir 6 dalyse, 99 straipsnio 11 dalyje nustatytos išimties iš tam tikrų draudimų, kai yra vykdoma valstybinė saugomų teritorijų kontrolė. Šių nuostatų būtina atsisakyti nes galiojančio STĮ 30 straipsnyje nustatyta, kad valstybinė saugomų teritorijų kontrolė aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje organizuojama kaip sudedamoji aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės dalis. Analogiškos nuostatos numatytos Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 3 straipsnio 18 dalyje.

65 straipsnio 2 dalies 2 punkte nėra numatyta išimties statinių ir (ar) įrenginių įrengimui valstybės sienos ir krašto apsaugai įgyvendinti, lankymosi mokamaisiais ir pažintiniais tikslais.

V skyriaus šeštajame skirsnyje nėra nustatytos valstybinių kultūrinių rezervatų buferinių apsaugos zonų specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

66 straipsnyje nėra nustatyta draudimų statyti vėjo elektrines, draudimų medžioklei ir kirtimams Europos Bendrijos svarbos natūraliose buveinėse ir saugomų rūšių buveinėse.

67 straipsnyje nėra nustatyto draudimo laikyti ir naudoti apgyvendinimui, nakvynei, maitinimui ir kitiems tikslams vagonėlius ar kitus kilnojamuosius objektus ar įrenginius

69 straipsnio 1 dalies 21 punktą nustato, kad draudžiama vykdyti plynuosius ir atvejinius, ir 88 straipsnio 2 dalies 5 punktą nustato, kad draudžiama vykdyti plynuosius pagrindinius miško kirtimus, kur *auga* Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės arba saugomos augalų bendrijos, įrašytos į Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą Augalų bendrijų raudonosios knygos sąrašą (toliau – saugomos augalų bendrijos) ar *yra* pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomų augalų, grybų augavietės arba gyvūnų radavietės. Dėl tokio saugomų objektų apibrėžimo kyla įstatymo taikymo sunkumų. Dabar galiojančiame SŽNSĮ visai nereglamentuoti miško kirtimų ribojimai natūraliose miškų buveinėse ir saugomų rūšių augavietėse/radavietėse gamtinių rezervatų buferinėse apsaugos zonose (66 straipsnis), valstybiniuose parkuose (84 straipsnis), valstybinių parkų ir valstybinių draustinių buferinėse apsaugos zonose (85 straipsnis), biosferos rezervatuose (86 straipsnis) ir biosferos rezervatų buferinėse zonose (87).

69 straipsnio 1 dalies 22 punkte, 88 straipsnio 2 dalies 6 punkte ir 74 straipsnyje yra numatyta, kad draudžiama neįšalus gruntu vykdyti miškų ūkio darbus, kurių metu pažeidžiama paklotė ir (ar) paviršinis dirvožemio sluoksnis, išskyrus miško atkūrimo ir (ar) įveisimo darbus, sklypuose arba jų dalyse, kuriuose: *auga* Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės arba saugomos augalų bendrijos ir yra pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių augavietės arba radavietės. Šis reglamentavimas taip pat nėra tikslus, keliantis taikymo problemų. O 74 straipsnyje, 84 straipsnio 2 dalyje ir 86 straipsnio 2 dalyje trūksta nuostatų, kurios reikalautų vykdant miško darbus vengti miško paklotės ir (ar) paviršinio dirvožemio sluoksnio pažeidimų.

69 straipsnio 1 dalies 13 punkto c papunktis, 84 straipsnio 2 dalies 11 punkto c papunktis ir 86 straipsnio 2 dalies 11 punkto c papunktis numato draudimą įveisti miško plotus, nenumatytus savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemose, jei atlikus ūkinės ir (ar) kitokios veiklos poveikio aplinkai vertinimą Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo arba Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka (kai numatomai ūkinei veiklai neprivaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą), nėra priimto sprendimo, kad

planuojama veikla nepakenks draustinio, valstybinio parko ar biosferos rezervato kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms. Supaprastinus miškų įveisimo tvarką ir atsakius pareigos įveisiamus miškų plotus numatyti žemėtvarkos schemose, tikslintini šie įstatymo punktai.

69 straipsnio 1 dalyje nėra numatyta draudimų ardyti pelkių ir apypelkių augalinę dangą, suarti ganyklas, statyti saulės šviesos energijos elektrines neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose, išskyrus sodybas, draudimų medžioklei, sakinti mišką.

78 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatytas draudimas teriologiniuose, herpetologiniuose ir entomologiniuose draustiniuose lankytis nuo balandžio 1 d. iki rugpjūčio 1 d. manytina, kad yra perteklinis ir tikslinga lankymosi laikotarpius nustatyti kiekvienam draustiniui atskirai, siekiant užtikrinti saugomų rūšių apsaugą bei sumažinti jų trikdymą.

79 straipsnyje nustatyta, kad draudžiama apsodinti mišku, bet trūksta draudimo apsodinti medžiais ir krūmais, taip pat nėra išimties tai daryti, jei tokios veiklos yra numatytos saugomų teritorijų planavimo dokumentuose.

80 straipsnyje yra nustatyta, kad draudžiama naudoti cheminius preparatus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir cheminių mišinių įstatymu ši sąvoka yra pakeista.

84 straipsnio 2 dalyje nėra numatyta draudimų ardyti pelkių ir apypelkių augalinę dangą, suarti ganyklas, naudoti plūduriuojančias priemones apgyvendinimui, nakvynei, trūksta išimčių įrengti žvėrių aptvarus rūšių atkūrimui ir žemės ūkio ir rekreacinio funkcinio prioriteto žemės ūkio paskirties žemėje ir kai jie netrukdo naudotis rekreaciniais ištekliais bei netrukdo lankyti saugomų ir (ar) lankomų objektų. Taip pat nėra nustatyta medžioklei ir kirtimams Europos Bendrijos svarbos natūraliose buveinėse ir saugomų rūšių buveinėse, pažeisti miško paklotę ir paviršinį dirvožemio sluoksnį, negavus už saugomos teritorijos atsakingos institucijos pritarimo įveisti mišką privačioje ne miško žemėje.

85 straipsnyje nėra nustatyta draudimų statyti vėjo elektrines, draudimų medžioklei ir kirtimams Europos Bendrijos svarbos natūraliose buveinėse ir saugomų rūšių buveinėse.

86 straipsnyje 2 dalyje nėra numatyta draudimų ardyti pelkių ir apypelkių augalinę dangą, suarti ganyklas, draudimų medžioklei, vykdyti miško kirtimus Europos Bendrijos svarbos natūraliose buveinėse ir saugomų rūšių buveinėse, pažeisti miško paklotę ir paviršinį dirvožemio sluoksnį, negavus už saugomos teritorijos atsakingos institucijos pritarimo įveisti mišką privačioje ne miško žemėje.

87 straipsnyje nėra nustatyta draudimų statyti vėjo elektrines, draudimų medžioklei ir kirtimams Europos Bendrijos svarbos natūraliose buveinėse ir saugomų rūšių buveinėse.

88 straipsnio 2 dalyje nėra numatyta draudimų ardyti pelkių ir apypelkių augalinę dangą, suarti ganyklas, draudimų medžioklei, vykdyti miško kirtimus Europos Bendrijos svarbos natūraliose buveinėse ir saugomų rūšių buveinėse, pažeisti miško paklotę ir paviršinį dirvožemio sluoksnį.

92 straipsnio 2 dalies 3 punktas nustato, kad be savivaldybės administracijos direktoriaus įgalioto savivaldybės administracijos atstovo pritarimo draudžiama vykdyti grėžimo ir (ar) kasimo, sprogdinimo darbus, atliekamus tiesioginio žemės gelmių geologinio tyrimo metu. Manytina, kad šis punktas perteklinis, nes atliekant geologinius tyrimus požeminis drenažo tinklas nėra niekaip pažeidžiamas, todėl tiesioginių geologinių tyrimų ploto derinimas su savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotu savivaldybės administracijos atstovu, kaip numatyta 92 straipsnio 2 dalies 3 punkte, yra perteklinis, nes tiesioginių geologinių tyrimų plotas turi būti suderintas su žemės savininku, kaip numato Žemės gelmių įstatymo 11 straipsnio 3 dalis ir Žemės įstatymo 21 straipsnio 8 dalis.

98 straipsnio 1 dalies 1 punkte yra numatytas draudimas įrengti salas, bet trūksta išimties jas įrengti kai jų įrengimas yra numatytas saugomų teritorijų planavimo dokumentuose.

99 straipsnio 1 dalies 11 punkte trūksta išimties važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti arčiau kaip 25 m nuo vandens telkinio kranto kai vykdomi Žemės gelmių registre užregistruoti žemės gelmių tiesioginiai tyrimo darbai, požeminio vandens arba naudingųjų iškasenų gavyba, nes šiuo metu

SŽNSĮ įstatymo 100 straipsnio 4 dalies b punktas paviršinio telkinio apsaugos juostoje leidžia statyti požeminio vandens vandenvietes, tačiau 99 straipsnis draudžia iki tokios vietos privažiuoti motorinėmis transporto priemonėmis, todėl reikia panaikinti esantį prieštaravimą, trūksta draudimų arti statesniuose kaip 15 laipsnių šlaituose ir mažesniu negu 1 metras atstumu nuo šlaito viršutinės briaunos.

100 straipsnį nėra numatytų draudimų vykdyti plynuosius ir atvejinius pagrindinius miško kirtimus vandens telkinių pakrantės apsaugos zonoje, ir nėra numatytos 2 dalyje išimties naudoti cheminius augalų apsaugos produktus invazinių augalų naikinimui; ši išimtis būtina norint suvaldyti invazinių augalų plitimą. Taip pat trūksta šio straipsnio 5 dalyje išimties vykdyti žemės darbus, keisti kranto liniją, reljefą ir žemės paviršių, kai: d) atliekami užterštų teritorijų tyrimo ir tvarkymo darbai ar likviduojamos avarijos pasekmės, nes būtina patikslinti esamą teisinį reguliavimą numatant, kad paviršinių vandens telkinių pakrančių taršos atveju, jų apsaugos juostose būtų sudarytos sąlygos atlikti tyrimus bei, nustačius taršą, užterštos teritorijos tvarkymo darbus, kad tarša nepatektų į paviršinius vandens telkinius ir e) naudojant žemės gelmių išteklius Žemės gelmių įstatymo numatyta tvarka, nes pakeitus Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarką ir taikant bendrus fiksuotus juostų dydžius, pakrantės juostoje nebus galima vykdyti/tęsti naudingų iškasenų eksploatavimo darbų.

102 straipsnio 1 dalyje yra numatyta, kad šioje dalyje ūkinės veiklos gali būti vykdomos, jei yra priimamas sprendimas pritarti planuojamai ūkinei veiklai, vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, tačiau galiojančias Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatas poveikio vertinimo metu nepriimamas sprendimas pritarti planuojamai ūkinei veiklai.

104 straipsnis nustato statinių statybos ir įrenginių įrengimo, priklausomai nuo statinių paskirties ir juose vykdomos veiklos pobūdžio, apribojimus teritorijose pagal potvynių grėsmės tikimybes. Vadovaujantis 104 straipsnio 1 dalimi didelės tikimybės potvynių grėsmės teritorijose draudžiama: įrengti gyvulių laikymo, sрутų ir mėšlo sandėliavimo vietas, tirštojo mėšlo rietuves; statyti statinius ir įrengti įrenginius, nepriklausomai nuo šių statinių ir įrenginių paskirties ar juose vykdomos ūkinės ar kitokios veiklos pobūdžio, nustatytos išlygos dėl sodybos statinių esamose sodybose ir hidrotechninių statinių statybos, bei inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų, aplinkos tyrimų ir stebėjimų įrenginių įrengimo, kai šie įrenginiai apsaugoti nuo potvynių.

106 straipsnyje, be kitų apribojimų, taikomų vandenviečių apsaugos zonose, draudžiama „<...> gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, išskyrus naudojamus geriamajam vandeniui ruošti <...>“. Draudimas taikomas nepriklausomai nuo cheminės medžiagos ar preparato (mišinio) kiekio ar pavojingumo pobūdžio, nors ne visos klasifikuojamos kaip pavojingos cheminės medžiagos ir preparatai (mišiniai) kelia vienodą cheminės taršos riziką požeminio vandens vandenvietėms. Draudimas apima pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų (mišinių) gamybą, naudojimą ir sandėliavimą, tačiau kyla neaiškumų dėl draudimo taikymo / netaikymo neklasifikuojamų kaip pavojingi mišinių (preparatų), kurie savo sudėtyje turi pavojingųjų cheminių medžiagų, kurių koncentracija yra mažesnė nei nustatyta ribinė ar specifinė koncentracijos riba, kad pats mišinys būtų klasifikuojamas kaip pavojingas, gamybos, naudojimo ir sandėliavimo.

Šiuo metu vadovaujantis SŽNSĮ 106 straipsnio:

- 8 dalimi II grupės VAZ 3-iojoje juostos 3a sektoriuje draudžiama: gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, išskyrus naudojamus geriamajam vandeniui ruošti ir įrengti pavojingųjų atliekų apdorojimo įrenginius ir sąvartynus;

- 9 dalimis III grupės VAZ 3-iojoje juostoje draudžiama: gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, išskyrus naudojamus geriamajam vandeniui ruošti; įrengti pavojingųjų atliekų apdorojimo įrenginius ir sąvartynus; statyti pastatus, neprijungtus prie komunalinių nuotekų šalinimo tinklų arba prie vietinių nuotekų šalinimo tinklų, pagal teisės aktų reikalavimus užtikrinančių lygiavertį komunaliniams nuotekų šalinimo tinklams aplinkos apsaugos lygį; tręšti nuotekomis, nuotekų dumbliu,

mėšlu, skystu mėšlu ir srutomis; įrengti kapines, užkasti kritusius gyvulius; įrengti mėšlo ir srutų kaupimo ir tvarkymo statinius ar įrenginius, nuotekų filtravimo sistemas, nuotekų dumblo kaupimo (kompostavimo) aikštes, žaliųjų atliekų kompostavimo aikštes; įrengti užterštos žemės ir grunto valymo aikštes; įrengti naftos ir naftos produktų saugyklas;

- 10 dalimi požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostoje draudžiama: įrengti naujus požeminio vandens išteklių naudojimui skirtus gręžinius, išskyrus atvejus, kai viešasis geriamojo vandens tiekėjas neturi galimybės tiekti vandenį arba neužtikrina vartotojui tiekiamo vandens kokybės; gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, išskyrus naudojamus geriamajam vandeniui ruošti; įrengti pavojingųjų atliekų apdorojimo įrenginius ir sąvartynus; statyti pastatus, neprijungtus prie komunalinių nuotekų šalinimo tinklų arba prie vietinių nuotekų šalinimo tinklų, pagal teisės aktų reikalavimus užtikrinančių lygiavertį komunaliniams nuotekų šalinimo tinklams aplinkos apsaugos lygį; tręšti nuotekomis, nuotekų dumblo, mėšlu, skystu mėšlu ir srutomis; įrengti kapines, užkasti kritusius gyvulius; įrengti mėšlo ir srutų kaupimo ir tvarkymo statinius ar įrenginius, nuotekų filtravimo sistemas, nuotekų dumblo kaupimo (kompostavimo) aikštes, žaliųjų atliekų kompostavimo aikštes; įrengti užterštos žemės ir grunto valymo aikštes; įrengti naftos ir naftos produktų saugyklas; įrengti karjerus.

110 straipsnyje trūksta draudimų, kad ariama žemė, žemė, kurioje yra eksploatuojamos melioracijos sistemos, būtų naudojama taip, kad neblogėtų dirvožemis.

123 straipsnyje yra numatyta, kad vandens matavimo stočių apsaugos zonose draudžiam įrengti nesudėtingus paplūdimio statinius

SŽNSĮ 142 straipsnyje, kuris įsigalios 2023 m. sausio 1 d., išdėstytame 11 straipsnyje reglamentuojamas visuomenės informavimas apie SŽNSĮ nurodytas teritorijas, nustatomas ir (ar) nustatytas tenkinant viešąjį interesą. Šiuose straipsniuose nustatyta, kad minėta informacija SŽNSĮ nurodytiems subjektams (kai šių teritorijų planus, žemėlapius ir (ar) schemas tvirtina Vyriausybė, įstatymų ar Vyriausybės įgaliota institucija nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto) registruotu laišku, įteikiamu pasirašytinai, teikiama per 15 darbo dienų nuo planų, žemėlapių ir (ar) schemų patvirtinimo dienos. Šios SŽNSĮ nuostatos nedera su nuo 2021 m. liepos 1 d. įsigaliojusiomis Viešojo administravimo įstatymo 9 straipsnio nuostatomis, kuriose nustatyta, kad informacija asmenims gali būti pateikiama ir elektronine siunta, o ne tik registruotu laišku. Taip pat 142 straipsnyje išdėstyta 13 straipsnio 3 dalis nustato, kad asmenys, turintys teisę į kompensaciją, kreipiasi į instituciją nustačiusią šią teritoriją.

Kai kuriuose SŽNSĮ straipsniuose vartojamos formuluotės ir sąvokos neatitinka su kituose teisės aktuose vartojamomis formulėmis ir sąvokomis, taip pat yra skirtingas tų pačių draudimų reglamentavimas skirtinguose SŽNSĮ straipsniuose, todėl būtina juos suvienodinti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant išsaugoti natūralias buveines, saugomas rūšis ir jų buveines, vandens telkinius ir jų pakrantes nuo sunaikinimo, daugiausia patikslinimų ir pasiūlymų yra formuluojami Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo V skyriuje „Saugomos teritorijos“ ir VI skyriuje „Ekologinės apsaugos zonos, gamtos išteklių“.

SŽNSĮ projektu siūloma patikslinti 69 straipsnio 2 dalies ir 88 straipsnio 2 dalies nuostatas dėl miško kirtimų draustinių ir biosferos poligonų plotuose, kur auga Europos Bendrijos svarbos natūraliose buveinėse ar yra saugomų augalų augavietės arba gyvūnų radavietės, nes kyla daug ginčų kaip turėtų būti suprantamas ir taikomas šis draudimas, ir nepavyksta užtikrinti natūralių buveinių ir saugomų rūšių apsaugos nuo sunaikinimo. Pakeitimais siūloma diferencijuoti miško kirtimų draudimus draustiniuose ir biosferos poligonuose priklausomai nuo to, ar draustiniai ir biosferos poligonai yra „Natura 2000“ teritorijos, ar nėra, bet jose yra inventorizuotų Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių, ar juose yra į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą įrašytų rūšių buveinių. Tokiais draudimų patikslinimais

siekama įvesti teisinio aiškumo ir užtikrinti vertingiausių EB svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių apsaugą. Tokiais pat miško kirtimų veiklos apribojimais EB svarbos natūraliose buveinėse ir saugomų rūšių buveinėse siūloma SŽNSĮ projektu papildyti ir 66 straipsnio (valstybinių gamtinių rezervatų buferinės apsaugos zonos) 1 dalį, 84 straipsnio (valstybiniai parkai) 2 dalį, 85 straipsnio (valstybinių parkų ir valstybinių draustinių buferinės apsaugos zonos) 1 dalį, 86 straipsnio (biosferos rezervatai) 2 dalį ir 87 straipsnio (biosferos rezervatų buferinės apsaugos zonos) 1 dalį.

SŽNSĮ projektu siūloma tikslinti 69 straipsnio 2 dalies, 88 straipsnio 2 dalies ir 74 straipsnio nuostatas numatant, kad vykdant miško ūkio darbus draudžiama pažeisti miško paklotę ir paviršinį dirvožemio sluoksnį didesniame kaip 5 proc. natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių plote. Šiais pakeitimais yra siekiama apsaugoti EB svarbos natūralias buveines ir saugomų rūšių radavietes nuo reikšmingo sutrikdymo vykdant leistinus miškų ūkio darbus. Šiuo patikslintu reikalavimu taip pat yra papildomi 84 straipsnio (valstybiniai parkai) 2 dalis ir 86 straipsnio (biosferos rezervatai) 2 dalis.

SŽNSĮ projektu siūloma papildyti 65 straipsnio 3 dalį, 69 straipsnio 3 dalį, 78 straipsnio 2 dalį, 81 straipsnio 2 dalį, 84 straipsnio 5 dalį ir 86 straipsnio 5 dalį, numatant, kad institucijos atsakingos už saugomų teritorijų apsaugą gali nepritari atitinkamam žemės valdos ar kitam projektui ar numatomai veiklai, jei nurodyti darbai reikšmingai trikdyt saugomas rūšis. Buveinių direktyvos (Direktyva [92/43/EEB](#)) 6 straipsnio 2 dalis nustato, kad „Valstybės narės imasi priemonių, siekdamas specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, o taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, *trikdymo, jei toks trikdydamas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.* Taip pat šios Direktyvos 12 straipsnis nustato, kad valstybės narės turi imtis draudžiančių priemonių *tyčia trikdyti rūšis, ypač jų perėjimo jauniklių auginimo, žiemojimo ir migracijos metu.* Europos Komisijos pranešime C(2018) 7621 „Natura 2000 teritorijų valdymas – Buveinių direktyvos (Direktyvos [92/43/EEB](#)) 6 straipsnio nuostatos“ pateikiama, kad nustatant trikdyt reikšmingumą reikėtų atsižvelgti į tokius veiksnius kaip trikdyt intensyvumas, dažnumas ir trukmė, – jis gali būti nevienodai reikšmingas atskirų rūšių požiūriu ir atsižvelgiant į skirtingą laiką ir skirtingas sąlygas (pvz., maisto ištekčiai, arba kai šalia yra pakankamo dydžio netrikdomų teritorijų). Rūšies trikdyt teritorijoje lemia įvairūs įvykiai, veikla ar procesai, dėl kurių per ilgą laiką sumažėja teritorijoje esančios rūšies populiacija, sumažėja jos paplitimo arealas arba kyla jo sumažėjimo rizika, arba sumažėja esama rūšies buveinė. Trikdyt masto vertinimas atliekamas atsižvelgiant į teritorijos apsaugos tikslus ir jos indėlį užtikrinant tinklo vientisumą. Šiuo papildymu siekiama apsaugoti saugomas rūšis ir išlaikyti ir neblogini šių rūšių būklės.

Siekiant išsaugoti gamtinių ir kompleksinių draustinių, valstybinių parkų ir biosferos rezervatų gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, unikalias ir vertingas ekosistemas, saugomas natūralias buveines ir saugomas rūšis SŽNSĮ projektu siūloma 69 straipsnio 1 dalį papildyti draudimais statyti saulės šviesos energijos elektrines neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose, išskyrus sodybose, o 66 straipsnio (valstybinių gamtinių rezervatų buferinės apsaugos zonos) 1 dalies 5 punktą, 85 straipsnio (valstybinių parkų ir valstybinių draustinių buferinės apsaugos zonos) 1 dalį, 87 straipsnio (biosferos rezervatų buferinės apsaugos zonos) 1 dalį ir 88 straipsnio (biosferos poligonai) 2 dalį papildyti draudimais statyti vėjo jėgaines, išskyrus vieną iki 25 metrų aukščio sodyboje prie esamų ūkinių pastatų.

Įvertinus medžioklės daromą poveikį saugomoms vertybėms saugomose teritorijose ir siekiant išvengti dažno teisinio reguliavimo medžioklės srityje keitimo Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėmis, tvirtinamomis aplinkos ministro, siūloma SŽNSĮ projektu papildyti 69 straipsnio (gamtiniai ir kompleksiniai draustiniai) 1 dalį, 84 straipsnio (valstybiniai parkai) 2 dalį, 85 straipsnio (valstybinių parkų ir valstybinių draustinių buferinės apsaugos zonos) 1 dalį, 86 straipsnio (biosferos rezervatai) 2 dalį, 87 straipsnio 1 dalį ir 88 straipsnio (biosferos poligonai) 2 dalį šiais draudimais medžioklei – įrengti šėryklas kanopiniams žvėrimis, juos jaukinti ir vilioti, medžioti medžioklės būdu varant, medžioti su spąstais, išskyrus gyvagaudžius, medžioti paukščius ir vilkus, išskyrus paėmimo iš gamtos ir gausos reguliavimo atvejais turint

leidimą. Šie veiklos apribojimai leis saugomas rūšis apsaugoti nuo trikdymo, pagerins jų apsaugos būklę.

SŽNSĮ projektu siūloma atsisakyti 69 straipsnio 1 dalies 13 punkte, 84 straipsnio 2 dalies 11 punkte ir 86 straipsnio 2 dalies 11 punkte numatytų draudimų dėl miško įveisimo ir jų plotų nurodymo savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemose ir papildyti 69 straipsnio 2 dalį, 84 straipsnio 4 dalį ir 86 straipsnio 4 dalį numatant, kad gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose mišką įvesti draudžiama neturint už saugomos teritorijos apsaugą atsakingos institucijos pritarimo. Šis pasiūlymas parengtas įvertinus tai, kad per tą laiką kai buvo parengtos žemėtvarkos schemas, jų sprendiniai paseno ir neatitinka šiai dienai keliamų apsaugos reikalavimų, taip pat įvertinus šių schemų atnaujinimo kaštus, siūloma miško įveisimui atsisakyti jų rengimo ir numatyti reikalavimą derinti miškų įveisimą su suinteresuotomis institucijomis.

SŽNSĮ projektu siūloma papildyti 66 straipsnio 1 dalį, 69 straipsnio 1 dalį, 71 straipsnio 2 dalį, 73 straipsnio 2 dalį, 74 straipsnio 2 dalį, 75 straipsnio 2 dalį, 77 straipsnio 1 dalį, 81 straipsnio 1 dalį, 84 straipsnio 2 dalį, 86 straipsnio 2 dalį, 97 straipsnio 4 dalį ir 108 straipsnio 3 dalį išimtimis iš draudimų važiuoti ne keliais ir naudoti augalų apsaugos priemonės, kai yra vykdomi ligų ar kenkėjų masinio dauginimosi židinių prevencija ir naikinimas arba kai yra *prognozuojamas* masinis miškų kenkėjų išplitimas. Norint laiku sustabdyti masinį pavojingų miško kenkėjų išplitimą miškuose ir išvengti tokio išplitimo padarinių, efektyviausia priemonė prieš miško kenkėjus taikyti jų židinių formavimosi pirminėse stadijose. Tuomet kovos su miško kenkėjais priemonės būna taikomos mažesniame plote ir (ar) mažesniu intensyvumu. Todėl būtina numatyti išimtį, kad tam tikrose teritorijose augalų apsaugos produktai galėtų būti naudojami jau pavojingų miško kenkėjų židinių formavimosi pirminėse stadijose, tai yra ir kuomet masinis miško kenkėjų išplitimas prognozuojamas vadovaujantis Miško sanitarinės apsaugos taisyklėse nustatytais kriterijais.

SŽNSĮ projektu siūloma 69 straipsnio 1 dalį, 84 straipsnio 2 dalį ir 86 straipsnio 1 dalį papildyti išimtimis iš draudimo laikyti ir naudoti apgyvendinimui, nakvynei, maitinimui ar kitiems tikslams vagonėlius, ar kitus šiame punkte nurodytai paskirčiai naudojamus kilnojamosius objektus ar įrenginius draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose, kai įrengiami laikini medžioklės įrenginiai, gyvulininkystei naudojami kilnojamieji objektai. Leidimas naudoti šiuos kilnojamosius objektus ir įrenginius yra būtinas ir svarbus sudarant sąlygas vystyti ekstensyvią gyvulininkystę. Taip pat siūloma veiklą kultūriniuose draustiniuose reguliuojančio 67 straipsnio 1 dalį papildyti nauju 8 punktu dėl draudimo laikyti ir naudoti apgyvendinimui, nakvynei, maitinimui ar kitiems tikslams vagonėlius, ar kitus šiame punkte nurodytai paskirčiai naudojamus kilnojamosius objektus ar įrenginius, nes pastebėta, kad tokio apribojimo nebuvimas skatina išvardintų kilnojamųjų objektų atsiradimą kultūriniuose draustiniuose, esančiuose valstybiniuose parkuose.

SŽNSĮ projektu siūloma 69 straipsnio 2 dalį, 84 straipsnio 4 dalį – draudimu organizuoti kultūros, sporto ir kitus renginius, kai planuojamas didesnis kaip 100 dalyvių skaičius negavus už saugomos teritorijų apsaugą atsakingos institucijos pritarimo. Šis apribojimas yra reikalingi siekiant apsaugoti draustiniuose, valstybiniuose parkuose saugomas rūšis nuo trikdymo, išsaugoti vertingas buveines ir ekosistemas.

SŽNSĮ projektu siūloma suvienodinti 84 straipsnio 2 dalį ir 86 straipsnio 2 dalį su 98 straipsnio (paviršiniai vandens telkiniai) 5 dalimi, visur numatant draudimą valstybiniuose parkuose, biosferos rezervatuose ir biosferos poligonuose važiuoti ne keliais motorinėmis transporto priemonėmis, traktoriais ir savaeigėmis mašinomis. Šiuo draudimu siūloma papildyti ir 88 straipsnio (biosferos poligonai) 2 dalį, kad būtų užtikrinta saugomų vertybių ir ekosistemų apsauga, sumažinama galima žala gamtai.

Siekiant užtikrinti teisinį aiškumą, SŽNSĮ projektu siūloma patikslinti 65 straipsnio 3 dalį, 66 straipsnio 2 dalį, 69 straipsnio 2 dalį, 72 straipsnio 1 dalį, 77 straipsnio 2 dalį, 78 straipsnio 2 dalį, 81 straipsnio 2 dalį, 84 straipsnio 4 dalį, 85 straipsnio 2 dalį, 86 straipsnio 4 dalį, 87 straipsnio 2 dalį ir 88 straipsnio 4 dalį numatant, kad atsakingos institucijos pritarimai būtų išduodami vadovaujantis Lietuvos Respublikos

Vyriausybės patvirtintomis taisyklėmis dėl asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo, o ne aplinkos ministro nustatyta tvarka.

SŽNSĮ projektu siūloma 65 straipsnio 2 dalies 2 dalyje, 69 straipsnio 1 dalyje, 78 straipsnio 1 dalyje, 84 straipsnio 2 dalyje, 86 straipsnio 2 dalyje, 97 straipsnio 4 dalyje, 98 straipsnio 5 ir 6 dalyse, 99 straipsnio 11 dalyje atsisakyti nuorodų į vykdomą valstybinę saugomų teritorijų kontrolę, papildant šias dalis nuoroda į vykdomą prevencinę veiklą saugomos teritorijos apsaugos ir naudojimo tvarkos pažeidimams išvengti. Šie pasiūlymai parengti siekiant suderinti teisės aktų nuostatas, nes galiojančio Saugomų teritorijų įstatymo 30 straipsnyje nustatyta, kad valstybinė saugomų teritorijų kontrolė aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje organizuojama kaip sudedamoji aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės dalis, vadovaujantis Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo nuostatomis, o Saugomų teritorijų įstatymo 27 straipsnio 8 dalies 7 punktą nustato, kad viena iš saugomų teritorijų direkciu funkcijų yra vykdyti prevencinę veiklą saugomos teritorijos apsaugos ir naudojimo tvarkos pažeidimams išvengti.

16 straipsnio 1 dalies 5 punktą, 25 straipsnio 2 dalies 6 punktą, 28 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir šio straipsnio 2 dalies 19 punktą, 31 straipsnio 1 dalies 4 punktą, 37 straipsnio 2 dalį, 40 straipsnio 2 dalį, 43 straipsnio 2 dalies 2 punktą, 46 straipsnio 1 dalies 7 punktą, 49 straipsnio 1 dalies 3 punktą, 53 straipsnio 2 dalies 7 punktą, 134 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir 139 straipsnio 1 dalies 3 punktą siūloma patikslinti atsisakant išimties žoliniams augalams, nes pagal Lietuvos Respublikos želdynų įstatymą žoliniai augalai želdiniams nepriskiriami.

Siekiant teisinio aiškumo, SŽNSĮ projektu siūlome patikslinti 80 straipsnio 7 dalį ir 106 straipsnio 5 dalies 1 punktą suderinant vartojamas sąvokas su Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir cheminių mišinių įstatyme apibrėžtomis sąvokomis.

SŽNSĮ projektu siūlomi kiti pakeitimai ar papildymai:

2 straipsnį papildyti nauja sąvoka „požeminio vandens vandenvietė“. Dabar ši sąvoka yra apibrėžta Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, o požeminio vandens vandenviečių apsaugos reikalavimai ir veiklos draudimai yra nustatyti šiame įstatyme, todėl siekiant teisinio aiškumo siūloma Saugomų teritorijų įstatyme sąvokos „požeminio vandens vandenvietė“ atsisakyti ir ją papildyti SŽNSĮ 2 straipsnį. Taip pat siūloma patikslinti 2 straipsnio 31 dalies „požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos“ sąvoką ir papildyti 54 dalį Lietuvos Respublikos vidaus vandenų kodeksu. 2 straipsnio 31 dalis tikslinama atsižvelgus į Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2022-04-01 įsakymu Nr. 1-135 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės (toliau – darbo grupė) pasiūlymą nustatyti, kad I ir II grupės vandenvietėms, išgaunančioms nuo 10 iki 100 m³/p požeminio vandens, Požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juosta galėtų būti apskaičiuojama kaip požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos (toliau – VAZ) 2-oji juosta. Darbo grupės nariai atliko skaičiavimus, kurių metu nustatė, kad 50 m dydžio VAZ taršos apribojimo juosta yra reikalinga tik tuo atveju, kai yra išgaunamas didesnis, artėjantis lik 100 m³/p, požeminio vandens kiekis. Kai yra išgaunamas mažesnis, artimesnis 10 m³/p, požeminio vandens kiekis, daugeliu atvejų ši juosta gali būti mažesnė. Siekiant numatytą naują Požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos apskaičiavimo būdą yra reikalinga pakeisti Požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos apibrėžimą. Taip pat 2 straipsnio 31 dalis tikslinama, nustatant, kad požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juosta gali būti nustatoma aplink visas požeminio vandens vandenvietes, iš kurios išgaunamas gėlas požeminis vanduo.

2 straipsnį papildyti nauja sąvoka „dvaro sodyba“. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teisinius pagrindus nustatantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas neapibrėžia „dvaro sodybos“ sąvokos, Žemės reformos įstatyme naudojamas terminas „buvusios dvaro sodybos“, o Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme – „istoriniai dvaro sodybos statiniai“. Atsižvelgiant į tai, bei siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, tikslinga būtų naudoti sąvoką, kuri yra Terminų banko aprobuota. Juolab, kad sąvoka „dvaro sodyba“ savo turiniu apimtų ir sąvokas „buvusių dvaro sodybų“ bei „istorinės dvaro sodybos

statiniai“, kurios yra naudojamos Žemės reformos ir Saugomų teritorijų įstatymuose. Pabrėžtina, kad Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre esantys kultūros paveldo objektai, susiję su dvaro sodybomis, turi pavadinimą, susijusį su vardiniu dvaro pavadinimu be prieš tai esančių žodžių „*buvusių*“ ar „*istorinis*“ (pvz., Abromiškių dvaro sodyba, Taujėnų dvaro sodyba, Žeimių dvaro sodyba ir kt.).

19 straipsnio 1 dalies 3 punktą pakeisti numatant išimtį saugomose teritorijose informacinių rodyklių įrengimui kelių apsaugos zonose, nes tokių rodyklių įrengimas prisidėtų prie informacijos sklaidos visuomenei apie saugomas teritorijas.

20 straipsnio 1 dalies 1 punktą papildyti įrašant naują – geležinkelių paslaugų įrenginiams priskiriamų geležinkelio kelių ir jų įrenginių – apsaugos zoną. Tokiu būdu būtų sudarytas teisinis pagrindas nustatyti specialias veiklos sąlygas šalia minėtų geležinkelio kelių, užtikrinant eismo saugą ir tinkamą geležinkelių infrastruktūros priežiūrą.

22 straipsnio 3 dalis keičiama siūlant nustatyti, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo sutikimas statyti ne transporto paskirties pastatus geležinkelio stočių teritorijose būtų išduodamas vertinant ne tai, kokiam sklype (kuriame yra geležinkelio stotis) yra apsaugos zona, bet dėl kokio objekto (geležinkelio stoties kelio) ji nustatyta. Vadovaujantis Geležinkelių transporto kodekso 3 straipsnio 8² dalimi, geležinkelio stotis – tai geležinkelio kelių, pastatų, statinių ir įrenginių kompleksas, užimantis tam tikrą žemės sklypą ir skirtas traukiniams priimti, skirstyti, formuoti, praleisti ir išleisti, keleiviams, bagažo ir (ar) krovinių siuntėjams (gavėjams) aptarnauti. Pagal Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų 2.19 papunktį stoties keliai – visi stotyje esantys keliai: pagrindiniai, atvykimo, išvykimo, kaupiamieji, skirstymo, krovimo, depo (lokomotyvų ir vagonų), apsauginiai aklakeliai, jungiamieji (jungiantys atskirus stoties kelynus, vedantys į konteinerių punktus, degalų sandėlius, bazes, skirstomąsias platformas, vagonų valyklas, plovyklas, dezinfekcijos bei riedmenų remonto punktus ir kt.) bei kiti keliai, kurių paskirtis nustatoma pagal atliekamą darbą. Šių nuostatų 16.2 papunktyje nustatyta, jog stoties ribos yra a) vienkeliuose ruožuose – įleidžiamieji šviesoforai; b) dvikeliuose ruožuose – atskirai kiekvienam pagrindiniam keliui – iš vienos pusės įleidžiamasis šviesoforas, iš kitos – signalinis ženklas „Stoties riba“, statomas ne arčiau kaip 50 m nuo paskutinio iešmo smailių arba riboženklio. Dvikeliuose ruožuose, kuriuose įrengta dvipusė automatinė blokuotė, kiekvieno pagrindinio kelio stoties riba yra įleidžiamieji šviesoforai. Geležinkelio stoties kelių paskirtis ir stoties vieta nustatoma vadovaujantis nekilnojamojo turto registro duomenimis, kurie nustatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į tai, kad geležinkelių paslaugų įrenginiai pagal Geležinkelių transporto kodekso 5 straipsnio nuostatas gali būti valdomi ne tik kaip valstybės patikėjimo teisės objektas, bet ir privačios nuosavybės teise, atitinkamai siūloma nustatyti, kad dėl sutikimo pagal siūlomą reglamentavimą galima būtų kreiptis ne tik į viešosios infrastruktūros valdytoją, bet ir privačios geležinkelių infrastruktūros savininką.

48 straipsnio pakeitimais siūloma:

Pakeisti šio straipsnio 1 dalį ir vietoj apsaugos zonos dydžio, kuris dabar yra numatytas 5 metrai į abi puses nuo kanalo numatyti, kad:

- šilumos perdavimo tinklų, kurių skersmuo yra nuo 20 iki 250 milimetrų, – po 2 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdyno, jeigu vamzdynas paklotas bekanaliu būdu, arba vamzdyno, jeigu vamzdynas sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta;

- šilumos perdavimo tinklų, kurių skersmuo yra daugiau kaip 250 milimetrų, – po 3 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdyno, jeigu vamzdynas paklotas bekanaliu būdu, arba vamzdyno, jeigu vamzdynas sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta;

Pakeisti šio straipsnio 2 dalį ir numatyti, kad šiluminių kamerų, sklendžių priežiūros statinių, drenažo šulinių, termofikacinio vandens bei drenažo siurblių, grupinių šilumos punktų apsaugos zona – 2 metrų pločio žemės juosta aplink šių įrenginių ir (ar) statinių išorines ribas ir žemė po šia juosta;

Pakeisti šio straipsnio 3 dalį ir numatyti, kad išilgai požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdinių paklotų drenažo vamzdžių, telesignalizacijos kabelių bei jiems priklausančių įrenginių apsaugos zona – išilgai šių priklausinių esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo šių inžinerinių tinklų ir įrenginių išorinių ribų bei žemė po šia juosta.

Įtvirtinus mažesnius šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų dydžius, sumažėtų papildomų administracinių ir finansinių sunkumų tiesiant naujus šilumos perdavimo tinklus ar rekonstruojant esamus. Būtų mažiau varžoma tiek žemės savininko jo paties žemėje, tiek ir šilumos tiekėjo, kai šilumos perdavimo tinklui nebūtų taikomos didelės apsaugos zonos, veikla. Mažiau reikėtų mokėti žemės savininkams kompensacijų už nustatytą apsaugos zoną jų žemėje, dėl ko nepabrangtų tinklų remontas ir statyba, taip pat nebūtų stabdoma projektų vykdymo eiga, nenusikeltų darbų vykdymo terminai. Taip pat pažymėtina, kad kuo didesnė apsaugos zona yra nustatyta, tuo labiau tikėtina, kad ji įsiterps į privačius žemės sklypus ir šilumos tiekėjui teks mokėti didesnę kompensaciją. Taigi taikant esamas šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonas, šilumos tiekėjai yra priversti prisiimti papildomas sąnaudas kompensacijoms išmokėti, kurios vėliau įvertinamos, nustatant šilumos kainas vartotojams. Vadinasi, apsaugos zonų ribų mažinimas taip pat leistų sumažinti ir šilumos tiekėjų sąnaudas bei sumažinti šilumos kainas vartotojams. Preliminariu skaičiavimu, šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonos 1 kvadratinis metras kainuotų apie 10–15 Eur.

60 straipsnio 3 dalį papildyti 5 punktu ir uždrausti viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo kultūros paveldo objekto – dvarų sodybų teritorijose – padalyti ir (ar) atidalyti jas į du ar daugiau žemės sklypų, išskyrus kituose įstatymuose nustatytus atvejus. Toks teisinis reguliavimas sudarys sąlygas dvarų sodybų nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojams išsaugoti saugomų kultūros paveldo objektų – dvarų sodybų teritorijų vientisumą. Tačiau siūloma palikti išimtį tik tais atvejais, kurie yra ar bus nustatyti kituose įstatymuose.

61 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir 63 straipsnio 1 dalies 5 punktą papildyti draudimu sandėliuoti statybines medžiagas ir gruntą gamtos paveldo objektų ir jų buferinėse zonose, nes statybinių medžiagų ar grunto laikymas prie gamtos paveldo objekto (pvz. ažuolo ar kito medžio senolio), nepadeda išlaikyti geros šio gamtos objekto būklės, kas ilgainiui sąlygoja šių gamtos objektų sunykimą.

65 straipsnio 2 dalį papildyti išimtimis dėl galimybės lankytis gamtiniame rezervate mokomaisiais ir pažintiniais tikslais. Šiuo pasiūlymu siekiama reaguoti į augantį visuomenės susidomėjimą griežtai saugomų teritorijų vertybėmis, sudarys reglamentuotai, be žalos gamtai lankytis gamtiniuose rezervatuose bei leis sumažinti potencialų nepasitenkinimą dėl lankymosi apribojimų, kai steigiami nauji arba plečiami esami rezervatai. Taip pat papildyti išimtimi statinių ir (ar) įrenginių statybai, rekonstravimui, remontavimui, griovimui ir (ar) išardymui valstybės sienos ir (ar) krašto apsaugos įgyvendinimui, kas leis užtikrinti Lietuvos sienų saugumą ir krašto apsaugą.

V skyriaus šešto skirsnio pavadinime ir 66 straipsnyje siūloma išbraukti „gamtinių“ ir įtvirtinti įstatyminę normą, nustatančią, kad 66 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos taikomos ne tik valstybinių gamtinių rezervatų buferinės apsaugos zonose, bet ir valstybinių kultūrinių rezervatų buferinės apsaugos zonose. Dabar galiojančiame įstatyme 66 straipsnyje yra nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos tik valstybinių gamtinių rezervatų buferinėse apsaugos zonose, todėl SŽNSI projekto siūloma pakeisti 66 straipsnį taip, kad jame nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos būtų taikomos visų, t. y. tiek valstybinių gamtinių, tiek ir valstybinių kultūrinių rezervatų buferinėse apsaugos zonose. Tokiu teisiniu reguliavimu bus užtikrinama valstybinių kultūrinių rezervatų apsauga.

Be aukščiau paminėtų 69 straipsnio pakeitimų, dar tikslinama 69 straipsnio 1 dalis:

6 punktą papildant draudimu ardyti pelkių ir apypelkių augalinę dangą, suarti natūralias ganyklas, nes draustiniuose šių veiklų draudimai prisidės prie biologinės įvairovės išsaugojimo.

13 punktą patikslinant ir atsisakant reikalavimo priimti sprendimą, nes vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatomis ir atsižvelgiant į tai, kad atliekant

reikšmingumo vertinimą ir poveikio aplinkai vertinimą nepriimami sprendimai, ar išvados dėl kenkimo, ar nekenkimo, siūlome tikslinti nurodomo sprendimo pobūdį nurodant kad turi būti priimta išvada ir suvienodinant sąvokas su kitais teisės aktais.

Papildant 24 nauju punktu, kuriuo draudžiama plūduriuojančias priemones naudoti apgyvendinimui ir nakvynei, šis draudimas nustatytas siekiant draustiniuose apsaugoti gamtos vertybes.

Papildant 38 nauju punktu ir nustatant bendrą draudimą gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose sakinti mišką. Šis draudimas nustatomas siekiant išsaugoti draustiniuose esančių vertingų spygliuočių medžių populiacijas.

71 straipsnio 2 dalies 2 punktą papildyti draudimą nurodant koku miško kirtimo būdu draudžiami medžių ir krūmų kirtimai.

74 straipsnio 1 dalis, 77 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 78 straipsnio 1 dalis ir 79 straipsnio 1 dalis yra papildyto draudimu apsodinti mišku, medžiais ir krūmais neželdintas miško aikštes. Medžių ir krūmų draudimas sodinti neželdintose miško aikštėse prisidės išsaugant draustiniuose saugomas rūšis ir gamtos vertybes.

78 straipsnio 1 dalies 3 punktu yra patikslinamas numatytas bendrinis draudimas lankyti entomologiniuose draustiniuose, o teriologiniuose ir herpetologiniuose draustiniuose, numatant draudimą lankytis teriologiniuose draustiniuose, kurie yra skirti šikšnosparnių apsaugai, šikšnosparnių žiemojimo metu, kad būtų apsaugotos saugomos rūšys, nes žmonių lankymas įtakoja žiemaviečių temperatūros pokyčius, kurie neigiamai veikia žiemojančias šikšnosparnių rūšis. Taip pat siūloma nustatyti lankytis herpetologiniuose draustiniuose nuo gegužės 1 d. iki birželio 30 d., siekiant apsaugoti saugomas rūšis (balinius vėžlius) veisimosi laikotarpyje, bei atsisakoma draudimo lankytis entomologiniuose draustiniuose, nes įvertinus ekspertines žinias, lankymasis entomologiniuose draustiniuose nekelia grėsmės saugomoms rūšims

Be aukščiau paminėtų 84 straipsnio pakeitimų, dar tikslinama 84 straipsnio 2 dalies:

3 punktas papildant draudimu ardyti pelkių ir apypelkių augalinę dangą, suarti ganyklas, nes valstybiniuose parkuose šių veiklų draudimai prisidės prie biologinės įvairovės išsaugojimo.

16 punktas tikslinamas, numatant draudimui įrengti žvėrių aptvarus išimtis, kai aptvarai įrengiami rūšių atkūrimui ir žemės ūkio ir rekreacinio funkcinio prioriteto žemės ūkio paskirties žemėje ir kai jie netrukdo naudotis rekreaciniais ištekliais bei netrukdo lankyti saugomų ir (ar) lankomų objektų. Šiais pakeitimais siekiama sudaryti galimybes valstybiniuose parkuose įrengti aptvarus kurie būtų naudojami rūšių atkūrimui, edukacijoms.

26 punktas papildomas išimtimi įrengti kempingus, stovyklavietes ir poilsiavietes prie teritorijų planavimo dokumentuose numatytų vandens ir dviračių turizmo trasų, taip palengvinant šių objektų įrengimą bei suvienodinant tokius pačius reikalavimus su reikalavimais draustiniuose.

Papildyti 32 nauju punktu draudžiančiu naudoti plūduriuojančias priemones apgyvendinimui, nakvynei, išskyrus dirbtiniuose nepratekamuose paviršiniuose vandens telkiniuose ir valstybinių parkų rekreacinio ar ūkinio funkcinio prioriteto zonose. Šiuo draudimu siekiama apsaugoti ir išsaugoti gamtos vertybes

84 straipsnio 4 dalis papildoma, nauju reikalavimu, kad įrengti ir (arba) švartuoti plūduriuojančias priemones paviršiniuose vandens telkiniuose, išskyrus dirbtiniuose nepratekamuose paviršiniuose vandens telkiniuose, leidžiama tik gavus pritarimą už valstybinio parko apsaugą atsakingos institucijos, šiuo draudimu siekiama apsaugoti valstybiniame parke esančias gamtos vertybes

92 straipsnio 2 dalies 3 punkto atsisakyti kaip perteklinio, nes melioruotoje žemėje didžiausius plotus užima uždaras drenažas, kur drenų skersmuo mažesnis nei 150 mm. Toks drenažas nėra priskiriamas savivaldybės turtui. Geologiniai tyrimai, kaip taisyklė, atliekami gręžiniais arba geofizinių laukų matavimais. Tokių darbų metu požeminis drenažo tinklas nėra niekaip pažeidžiamas, todėl tiesioginių geologinių tyrimų

ploto derinimas su savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotu savivaldybės administracijos atstovu, kaip numatyta 92 straipsnio 2 dalies 3 punkte, yra perteklinis, nes tiesioginių geologinių tyrimų plotas turi būti suderintas su žemės savininku, kaip numato Žemės gelmių įstatymo 11 straipsnio 3 dalis ir Žemės įstatymo 21 straipsnio 8 dalis.

94 straipsnio 1 dalį siūlome atsisakyti absoliutaus draudimo sodinti medžius bei papildyti šį straipsnį nauja 2 dalimi numatant, kad sodinti medžius draudžiama negavus savivaldybės administracijos direktoriaus įgalios savivaldybės administracijos atstovo pritarimo. Melioracija sąlygojo 20–50 km² ploto agrarinių plynių atsiradimą, nes jos metu buvo ne tik ištiesintos natūralių upių vagos, bet ir nusaustos pelkės, sunaikinti sodybų ir laukų želdiniai, sukultūrintos natūralios pievos. Upių vagos ir kitos nedidelio ilgio vandentėkmės (tarp jų ir melioracijos statiniai) formuoja regioninės ir vietinės reikšmės gamtinį karkasą, kuris užtikrina svarbių ekosisteminių reguliavimo paslaugų teikimą (vandens, oro ar dirvožemio kokybės gerinimas, potvynių reguliacija, dirvos erozijos prevencija ir kt.). Lietuvos bendrojo plano rengimo metu atlikta analizė parodė, kad stipriai agrariškai įsisavintuose rajonuose pažeisto ir degraduoto gamtinio karkaso teritorijos nuo 40 iki 70% nuo viso rajone esančio gamtinio karkaso ploto. Tai reiškia, kad didesnioji dalis teritorijų, priskirtų gamtiniam karkasui, paprasčiausiai neatlieka ekologinio kompensavimo funkcijos. Įvertinus esamą situaciją, siūloma atsisakyti visiško draudimo sodinti naujus medžius melioracijos statinių apsaugos zonose ir leisti vykdyti šiuos darbus kai šie veiksmai nustatyta tvarka yra suderinti su savivaldybės institucijomis. Tai prisidėtų prie ekologinių funkcijų stiprinimo agrarinės teritorijose, sudarytų sąlygas šių teritorijų naudojimui ir tvarkymui kreipti renatūralizacinių gamtinių priemonių įgyvendinimo kryptimi.

Taip pat siūlome 94 straipsnio 1 dalį papildyti draudimu dirbti žemė arčiau kaip 3 metrai nuo griovio šlaito viršutinės briaunos. Atsižvelgiant į poreikį didinti daugiamečių pievų plotus ir siekiant efektyvinti vandens telkinių apsaugą nuo pasklidusios taršos iš žemės ūkio. 2014–2018 m. Lietuvoje suarta ar kitaip transformuota į kitas naudmenas net 9 proc. visų kartografuotų natūralių pievų ir joms artimų buveinių. Ariamos žemės plotas augo natūralių pievų ir ganyklų sąskaita. Nyksta agrarinio kraštovaizdžio paukščiai ir vabzdžiai, visų pirma apdulkintojai. 2019 m. vertinimo duomenimis, 21 paukščių rūšies, kurios susiję su pievų ir šlapynių buveinėmis, populiacijos mažėja. Pagal jų būklę vertinama bendra agrarinių ekosistemų būklė. 2022 m. atliktas vandens telkinių būklės įvertinimas parodo, kad Lietuvoje 63 % upių ir 64 % ežerų kategorijų vandens telkinių priskirti rizikos vandens telkiniams ir neatitinka geros būklės kriterijų. Be to daugiamečių pievos (ir jų suvelėnėjęs dirvožemis) geriau absorbuoja šiltnamio efektą sukeliančias dujas, todėl jų išlaikymas svarbus siekiant klimato tikslų – nedidinant daugiamečių pievų ploto nebus pasiektas Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje numatytas tikslas iki 2030 m. ne mažiau kaip 8 000 ha padidinti daugiamečių pievų plotus. Siūlymas įstatymu įtvirtinti reikalavimą 3 m ruože palei melioracijos griovius nevykdyti ariminės veiklos prisidės prie biotopų ir kraštovaizdžio įvairovės išsaugojimo, taip pat prisidės prie vandens telkinių taršos mažinimo. Pažymėtina, kad reikalavimas išilgai visų vandentakių išlaikyti ne mažesnes kaip 3 m pločio apsaugos juostas, kuriose draudžiamas trąšų ir pesticidų naudojimas, yra nustatytas Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente [\(ES\) 2021/2115](#). Prie paviršinių vandens telkinių šis reikalavimas realizuojamas nustatant paviršinių vandens telkinių apsaugos zonas ir pakrančių apsaugos juostas. Vadovaujantis 2022 m. rugsėjo 2 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-293 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. 540 „Dėl Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo, paviršiniams vandens telkiniams nustatoma minimali pakrantės apsaugos juosta yra 5 m. Tačiau pagal šiuo metu galiojančius nacionalinius teisės aktus melioracijos grioviams, kurie taip pat yra vandentakiai, paviršinių vandens telkinių apsaugos juostos nenustatomos ir žemės dirbimui apribojimais nėra taikomi, kas sukelia neigiamas pasekmes vandens telkiniams, į kuriuos nuvedami melioracijos grioviais surenkamas vanduo.

98 straipsnio 1 dalies 1 punkte siūloma numatyti išimtį įrengti salas, jei tai yra numatyta saugomų teritorijų planavimo dokumentuose, nes tam tikrų rūšių išsaugojimui, kaip pavyzdžiui vandens paukščių ir jų

populiacijų, yra reikalingą įrengti salas. Kad salas būtų galima įrengti yra numatoma prievolė, kad tokios veiklos būtų numatytos saugomų teritorijų planavimo dokumentuose, kuriuos rengiant yra įvertinamos grėsmės saugomoms vertybėms ir galimos alternatyvos.

99 straipsnio 2 ir 11 dalis, siekiant teisinio aiškumo, siūloma papildyti žodžiais „kranto linija“; papildyti 11 dalį nauja išimtimi, kuri leistų važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti arčiau kaip 25 m nuo vandens telkinio kranto kai vykdomi Žemės gelmių registre užregistruoti žemės gelmių tiesioginiai tyrimo darbai, požeminio vandens arba naudingųjų iškasenų gavyba, nes šiuo metu SŽNSĮ įstatymo 100 straipsnio 4 dalies b punktas paviršinio telkinio apsaugos juostoje leidžia statyti požeminio vandens vandenvietes, tačiau 99 straipsnis draudžia iki tokios vietos privažiuoti motorinėmis transporto priemonėmis, todėl reikia panaikinti esantį prieštaravimą; siekiant apsaugoti vandens telkinius nuo taršos ir sumažinti dirvožemio erozijos procesus siūloma šį straipsnį papildyti šiuo draudimu – arti statesniuose kaip 15 laipsnių šlaituose ir mažesniu negu 1 metras atstumu nuo šlaito viršutinės briaunos.

100 straipsnį siūloma papildyti nauja 4 dalimi, kuri numatytų draudimą vykdyti plynuosius ir atvejinius pagrindinius miško kirtimus vandens telkinių pakrantės apsaugos zonoje, ir numatyti 2 dalyje išimtį iš draudimo naudoti cheminius augalų apsaugos produktus invazinių augalų naikinimui; ši išimtis būtina norint suvaldyti invazinių augalų plitimą. Taip pat siūloma papildyti šio straipsnio 5 dalį dviem išimtimis iš draudimo vykdyti žemės darbus, keisti kranto liniją, reljefą ir žemės paviršių, kai: d) atliekami užterštų teritorijų tyrimo ir tvarkymo darbai ar likviduojamos avarijos pasekmės, nes būtina patikslinti esamą teisinį reguliavimą numatant, kad paviršinių vandens telkinių pakrančių taršos atveju, jų apsaugos juostose būtų sudarytos sąlygos atlikti tyrimus bei, nustatčius taršą, užterštos teritorijos tvarkymo darbus, kad tarša nepatektų į paviršinius vandens telkinius ir e) naudojant žemės gelmių išteklius Žemės gelmių įstatymo numatyta tvarka, nes pakeitus Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarką ir taikant bendrus fiksuotus juostų dydžius, pakrantės juostoje nebus galima vykdyti/tęsti naudingų iškasenų eksploatavimo darbų. Taip pat siūloma 6 dalies b punktą papildyti išimtimis, kad paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostoje būtų leidžiama įrengti laiptus, esančių sodybų pastatų naudojimui reikalingus inžinerinius įrenginius, paviršinių nuotekų valymo įrenginius, kurių statytojai ar užsakovai yra viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai.

102 straipsnio 1 dalis patikslinama siekiant suvienodinti šiame įstatyme ir Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ir Aplinkos apsaugos įstatyme vartojamas sąvokas.

104 straipsnio pakeitimai. Informuojame, kad, siekiant prisitaikyti prie ekstremalių reiškinių, statybos sektoriuje atsiranda inovatyvių medžiagų ir konstrukcijų (pastatai ant polių), kurios užtikrina potvynio vandens srauto pralaidumą ir nedidina potvynių grėsmės šalia esančiose teritorijose, todėl turėtų būti galimybė didelės potvynių grėsmės urbanizuotose teritorijose (miestuose ir miesteliuose) įgyvendinti teritorijų planavimo dokumentuose numatytus sprendinius. Vadovaujantis teisėkūros sistemiškumo, proporcingumo ir teisės aktų darnos principais, didelės potvynių grėsmės teritorijose negali atsirasti statinių, kurie yra uždrausti vidutinės ir mažos tikimybės potvynių grėsmės teritorijose. Siekiant užtikrinti viešąjį interesą ir saugumą, teritorijų planavimo dokumentų sprendinių suderinamumo su potvynių rizikos mažinimo tikslais, tikslinamas 104 straipsnio 1 dalies 2 punktas, nurodant išimtį, kad naujus gyvenamuosius ir visuomeninės paskirties pastatus ir įrenginius įrengti galima tik tankiai urbanizuotose arba numatytose urbanizuoti teritorijose (miestuose ir miesteliuose), kai tokių pastatų statyba ir įrenginių įrengimas numatyti teritorijų planavimo dokumentuose ir šie pastatai ir įrenginiai apsaugoti nuo potvynių ir nedidina potvynių grėsmės šalia esančiose teritorijose. Taip pat siūloma numatyti išimtį didelės tikimybės potvynių grėsmės teritorijose statyti inžinerinius statinius ir įrenginius draustinio ar valstybinio parko tvarkymo plane pažymėtose rekreacinėse teritorijose prie teritorijų planavimo dokumentuose numatytų vandens turizmo trasų, taip sudarant galimybes draustiniuose ar valstybinuose parkuose įrengti poilsio vietas prie vandens turizmo trasų, nesudaryti papildomų kliūčių plėtoti saugomos teritorijos lankymu ir pažinimu

pagrįstą verslą.

106 straipsnio pakeitimai. Siūloma patikslinti 106 straipsnio 5 dalies 1 punktą nurodant, kad draudžiama gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingąsias chemines medžiagas, atskiras ir esančias cheminių mišinių sudėtyje. Šiuo metu galiojantis draudimas apima tik pavojingas chemines medžiagas ir pavojingus mišinius (preparatus), tačiau kyla neaiškumų dėl draudimo taikymo / netaikymo neklasifikuojamų kaip pavojingi mišinių (preparatų), kurie savo sudėtyje turi pavojingųjų cheminių medžiagų, kurių koncentracija yra mažesnė nei nustatyta ribinė ar specifinė koncentracijos riba, kad pats mišinys būtų klasifikuojamas kaip pavojingas, gamybos, naudojimo ir sandėliavimo. Ne visos klasifikuojamos kaip pavojingos cheminės medžiagos, atskiros ar mišinių sudėtyje, kels vienodą cheminės taršos riziką požeminio vandens vandenvietėms, todėl siūlome konkrečiai nurodyti su kokios klasifikacijos cheminėmis medžiagomis veikla turi būti pilnai draudžiama. Siūlome drausti gaminti, naudoti ir sandėliuoti chemines medžiagas, atskiras ir (ar) esančias cheminių mišinių sudėtyje, kurios klasifikuojamos dėl ūmaus ir specifinio toksiškumo, mutageninio poveikio lytinėms ląstelėms, kancerogeniškumo, toksinio poveikio reprodukcijai, pavojingumo vandens aplinkai – ūmaus (trumpalaikio) ir (arba) ilgalaikio (lėtinio) pavojaus vandens organizmams, t. y., chemines medžiagas, kurios tikrai gali kelti taršos grėsmę požeminio vandens vandenvietėms. Cheminės medžiagos, klasifikuojamos dėl odos ėsdinimo / dirginimo, smarkaus akių pažeidimo / dirginimo, odos jautrinimo, kvėpavimo takų jautrinimo ir aspiracijos pavojaus nepatektų į draudimo taikymo sritį, nes dėl savo savybių nekeltų grėsmės požeminio vandens vandenvietėms. Vadovaujantis proporcingumo principu, cheminėms medžiagoms, kurios klasifikuojamos dėl fizinių pavojų (degios, sprogios, aerozoliai ir pan.) siūlome nustatyti 100 kilogramų per metus ribą, nes šiuo metu galiojantis draudimas gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingąsias chemines medžiagas ir mišinius (preparatus) taikomas bet kokiai ūkinei veiklai, kurios metu gaminama, naudojama ir sandėliuojama net ir labai maži kiekiai pavojingųjų cheminių medžiagų ir mišinių (preparatų), pavyzdžiui, odontologijos kabinetams, maitinimo įstaigoms, kirpykloms ir pan., kurios nesusijusios su gamyba ar pramone ir nekeltų rizikos požeminio vandens vandenvietėms. Taip pat siūlome taikyti išimtį šaldymo ir oro kondicionavimo sistemose naudojamoms medžiagoms, kurios klasifikuojamos tik dėl fizinio pavojaus, pvz., F-dujoms, kurios taip pat nekeltų rizikos požeminio vandens vandenvietėms.

Siekiant teisinio aiškumo siūloma patikslinti 106 straipsnio 8, 9 ir 10 dalis numatant išimtis, kada tam tikros veiklos galimos vykdyti VAZ, jei anksčiau vandenvietei buvo nustatyta sanitarinė apsaugos zona (toliau – SAZ) ir yra vykdomas požeminio vandens monitoringas. Iki 2015 m. vadovaujantis Higienos normos 44 nuostatomis aplink vandenvietes buvo nustatoma SAZ. Po 2015 m. pasikeitus teisiniam vandenviečių (gręžinių) apsaugos zonų nustatymo reglamentavimui, aplink vandenvietes nustatoma VAZ. Keičiant nuostatas, kuriomis vadovaujantis nustatoma vandenvietės apsaugos zona, nebuvo numatytas teisinis reglamentavimas dėl pereinamųjų nuostatų dėl apsaugos zonose, tiek SAZ tiek vėliau ir VAZ, draudžiamų vykdyti veiklų, todėl susidarė nelygiavertė situacija tarp tų vandenviečių savininkų, kurių VAZ buvo nustatytos iki 2015 m., vadovaujantis Higienos normos 44 nuostatomis ir tų, kurių VAZ nustatytos po 2015 metų vadovaujantis dabar galiojančiu reglamentavimu. Higienos normos 44 3 priede (nuo 2006 m. 2 priede) buvo nustatytas specifinis ūkinės veiklos reguliavimas vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų 2-ojoje ir 3-iojoje juostose, numatant, kad tam tikros ūkinės veiklos yra draudžiamos, o tam tikrų veiklų draudžiama yra nauja statyba, o esami objektai gali vykdyti veiklą atsižvelgiant į poveikio aplinkai įvertinimą. Tačiau tuo pačiu laikotarpiu galiojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ patvirtintos Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygos (toliau - Vyriausybės nutarimas), kuriame buvo nurodyti veiklų draudimai SAZ, tik be Higienos normoje 44 nurodytų išimčių. Atsižvelgiant į anksčiau galiojusį teisinį reglamentavimą susidarė dviprasmiškos situacijos dėl galimų ir draudžiamų veiklų vandenviečių apsaugos zonose, t. y., iki 2015 m. pagal galiojusias teisės aktų nuostatas tiek vandenvietės tiek jų SAZ esamos veiklos galėjo vykdyti veiklą ir

vykdė ją legaliai, kadangi nebuvo imperatyvaus reikalavimo SAZ įsisteigti. Neįsteigus SAZ t. y. neįrašius SAZ ribų su specialiais teritorijai taikomais reikalavimais, į bendrą duomenų bazę, vykdančių teritorijų planavimą, nebuvo galima matyti kokio specialūs reikalavimai teritorijai tenka. Siekiant apsaugoti požeminio vandens išteklius ir tuo pačiu nepažeisti legaliai veiklos vykdančių ūkio subjektų teisių, siūloma numatyti, kad anksčiau nei įsteigta VAZ, t. y. iki VAZ įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą, pradėtos vykdyti veiklos, kurių pagal dabar galiojantį reglamentavimą VAZ negali būti vykdoma, galėtų ir toliau tęsti veiklą, net ir įsteigus VAZ tik tuo atveju, jei vandenvietės savininkas ar naudotojas įsipareigotų vykdyti požeminio vandens monitoringą, stebėdamas VAZ esančios draudžiamos veiklos vykdyme naudojamas specifines chemines medžiagas požeminiame vandenyje

108 straipsnio 1 dalies 3 punktą tikslinamas siekiant proporcingai paskirstyti atsakomybę statybos dalyviams ir optimizuoti atliekamų inžinerinių geologinių ir geotechninių tyrimų apimtį. Siekiant teisinio aiškumo šio straipsnio 1 dalies 10 punkte tikslinamas institucijos pavadinimas, kurios pritarimas reikalingas norint užpildyti karstines duobes.

SŽNSĮ projektu siekiama suderinti SŽNSĮ ir Viešojo administravimo įstatymo nuostatas dėl registruotų laišku siuntimo: siūloma keičiamo įstatymo 11 straipsnio 2 dalį ir 142 straipsnyje išdėstyto 11 straipsnio 2 dalį papildyti nuostatomis, leidžiančiomis SNSĮ nurodytą informaciją pateikti per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinę sistemą. Atitinkamai siūlomi redakciniai pakeitimai 11 straipsnio 3 dalyje ir 142 straipsnyje išdėstyto 11 straipsnio 3 dalyje.

142 straipsnyje išdėstyto 13 straipsnio 3 dalį siūloma patikslinti, kad asmenys, turintys teisę į kompensaciją, kreipiasi ne į instituciją nustačiusią šią teritoriją, bet į tą instituciją, kuri organizavo šios teritorijos nustatymą, ir yra atsakinga už apsaugos priemonių įgyvendinimą toje teritorijoje.

SŽNSĮ projekte taip pat atliekami kiti patikslinimai ir papildymai siekiant teisinio aiškumo, siekiant suderinti teisės aktuose vartojamas sąvokas bei kiti redakcinio pobūdžio patikslinimai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomas teigiamas poveikis aplinkai. Bus užtikrintas gamtinių buveinių, saugomų rūšių ir gamtinių vertybių išsaugojimas. Miškų, pelkių, natūralių pievų ir ganyklų apsauga leis prisidėti prie klimato kaitos pokyčių švelninimo. Bus užtikrinta efektyvesnė požeminio vandens išteklių apsauga.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Kriminogeninei situacijai ir korupcijai įstatymai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jų plėtrai

Įstatymų projektuose numatytos nuostatos neturės poveikio verslo sąlygoms ir jų plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus projektą reikės keisti šiuos teisės aktus:

1. Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021 m. kovo 31 d. įsakymo Nr. D1-194 redakcija).

2. Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 s. įsakymu Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“.

3. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Nr. 766 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro reorganizavimo ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatų patvirtinimo“.

4. Bendruosius buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatus ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruoja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir ES dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įgyvendinamųjų teisės aktų rengti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įgyvendinant šį įstatymo projektą reikės lėšų šioms priemonėms:

Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro modernizavimui ir jame kaupiamų duomenų pritaikymui 100 tūkst. Eur ir kasmet po 25 tūkst. Eur darbuotojų atlygiui.

Kompensacijoms už veiklos apribojimus (kirtimų draudimams) saugomose teritorijose apie 2 mln. Eur. kasmet.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„saugomos teritorijos“, „specialiosios žemės naudojimo sąlygos“, „požeminio vandens išteklių“, „cheminės medžiagos“, „sanitarinės apsaugos zona“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.